

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škoflje 3 krone.

Uredništvo in upravništvo: Pred škofijo št. 12.

Gregorianski koral.

(Piše Fr. Kimovec.)

3.

Kaj so nevme?

Najstarejši koralni rokopisi ne segajo dalje kot v 9. stoletje. Iz sedmega in osmega stoletja se nam ni ohranilo ničesar, kakor se sploh do 8. oz. do 10. stoletja¹⁾ v Rimu pa tudi drugod ni ohranil skoro noben rokopis vsled vednih prevratov in prekueij. Zato naravnost ne moremo reči, kako je bil pisan Gregorijev antifonarij. Vendar pa z vso gotovostjo lahko sklepamo, da je bil že pisan z nevmami.

Diakon Janez piše²⁾ namreč v drugi polovici 9. stoletja, da je še sam videl izvirni antifonarij sv. Gregorija, ki so ga hranili v Rimu. Iz tega stoletja imamo pa že prepise antifonarija; in če se spomnimo, kako vestno so prepisovavci antifonarij prepisovali, ne da bi kaj pridejali ali izpustili, moramo reči: izvirni antifonarij svetega Gregorija je moral tudi imeti nevme, ker bi jih drugače tudi iz njega prepisani antifonariji ne mogli imeti.

Še boljši dokaz nam podaja angleški škof Egbert iz Jorka (732 do 766), ki piše,³⁾ da je primerjal antifonarije in misale, ki jih je prinesel sv. Avguštín na Angleško z (izvirnimi) antifonariji in misali, ki so jih hranili v Rimu v baziliki sv. apostolov Petra in Pavla.

Da pa je mogel primerjati, so morale te knjige biti pisane z nevmami, ker bi sicer ne bilo moč primerjati napevov.⁴⁾

¹⁾ Do 8. stoletja ni sploh nobenega rokopisa, od 8. do 10. stoletja se je pa ohranila le mala peščica rokopisov.

²⁾ V življenjepisu sv. Gregorija I. Vel. I. 872.

³⁾ Migne P. L. 89, 441. (Prim. Vivell: Der greg. Gesang str. 9. in 23.)

⁴⁾ Še več dokazov za to se razbere v dr. Wagnerjevi knjigi: Einführung in den greg. Gesang zlasti str. 225—252, pa tudi v Vivellovem: Der greg. Gesang na več mestih.

Kaj so torej nevmе? — Beseda nevmа je grškega rodu in se izvaja od glagola *νεύω*, kar pomeni migati, z miganjem znamenje dajati, oziroma od samostavnika *νεύμα*, kar pomeni migljaj, znamenje.

Nevme so torej migljaji, znamenja za tone v starejših cerkvenih pevskih knjigah.

Ta znamenja ne zaznamujejo natančno razmerja med posameznimi toni, iz njih ne moremo določno spoznati intervalov, ampak le zaznamenjajo dviganje in padanje napeva.

Sestavljena so ta glasbena znamenja iz starih naglasov (akcentov) ki se v latinščini imenujejo: *accentus acutus*¹⁾ ' , *accentus gravis*²⁾ \ , *accentus circumflexus*³⁾ ^ , *accentus anticircumflexus*⁴⁾ v . To so poglavitna znamenja za nevmе ' \ ^ v . Vsa druga so nastala iz teh, ker so jih različno vezali, pa tudi krčili. Tako je iz skrčenega *gravis* nastal *punctum* (pika) . , ki se je sam zase redno rabil v skrčeni obliki, v zvezi z drugimi pa je ohranil svojo prvotno obliko.

Acutus, ki se imenuje virga ' pomeni visok ton, *gravis*, ki se imenuje *punctum* \ — . pomeni nižji ton, kot je pred njim stoječi ton. *Circumflexus*, *acutus* in *gravis*, ki se imenuje *clivis* ^ pomeni zvezo višjega tona z nižjim , *anticircumflexus gravis* in *acutus*, ki se imenuje *podatus* v pomeni zvezo nižjega tona z višjim . Druge zveze pustimo, saj jih tako srečamo pozneje, ko bomo govorili o koralnem oblikoslovju.

Nevme toraj zaznamenjajajo samo ali glas pada ali se dviga.

Nevme so bile spočetka zelo majhne, čeprav je bila pisava rokopisov velika. To pa zato, ker pevecem, kakor že omenjeno ni bilo treba nevm, saj so znali napeve na pamet. Nevme so bile le za dirigenta, da je lažje z desnico navzgor in navzdol dajal znamenja, kakor je zahteval tok melodije. Dirigirali so v srednjem veku koral sploh tako, da je pevovodja ležo vsakega tona z roko pokazal v zraku in celi napev takorekoč pevecem sproti naslikal. Če je bil ton višji, je roko dvignil, če nižji, je roko ponižal. Peveci pa, ki so napeve znali na pamet, so seveda tem gibljajem kaj lahko sledili.⁵⁾

Iz teh prvotnih oblik nevm sta nastali pozneje dve obliki koralnih not virga ■ in *punctum* ■ ◆. Ker so nevmе zaznamenjale le višino ali nižino tona, ne pa dolžine ali kračine, zato tudi ti dve oz. tri oblike ■ ■ ◆ ne zaznamenjajo dolgih ali kratkih tonov, ampak so le spominski ostanki nekdanjih nevm, obenem pa služijo koralni pisavi v to, da nam jasnejše izraža razne koralne oblike.

¹⁾ ostri naglas, ²⁾ težki (nizki) naglas, ³⁾ zaokroženi naglas, ⁴⁾ narobe zaokroženi naglas.

⁵⁾ Fr. Dr. Wagner: *Einführung* str. 228, Vivell: *D. greg. Gesang* str. 78. Sicer pa tudi še dandanes vsak dober pevovodja zahteva od pevcev, da znajo napev najmanj na polovico na pamet, da morejo spremljati vsak migljaj, vsako najmanjše znamenje svojega pevovodja, ki ga jim daje bodisi z roko, bodisi s pogledom (obrazom), sploh z raznim kretanjem. Ni je neznosnejše stvari, kakor če mora poslušavec za vsak *p*, za vsak *decrecendo* itd. slišati najprej zategnjen *sss-st* s kora ali odra. S tem *sss-t* si daje pevovodja sam najslabše izpričevalo.

Sicer je res, da so dobile te tri oblike v dobi menzuralne glasbe imena, ki zaznamenjajo razno trajanje tona: ■ longa (dolga), ■ brevis (kratka), ◆ semibrevis (polovica kratke), toda le zato, ker je menzuralna glasba sprejela te oblike not, da je zaznamenjala dolge in kratke tone. V koralu pa imajo vse oblike enako vrednost: vsi toni so približno enako dolgi, zakaj te razne oblike so nastale le vsled raznih oblik nevm. Zato so se marsikateri poznejši pisavci koralnih knjig kaj malo ozirali na te razne oblike in so pisali pogosto cele speve le z eno vrsto not ali le z repato ■, ali le s kvadratično ■, ali le z rombično ◆. Toda ker je vedno bolj prevladovala menzuralna glasba, so začeli tudi v koralu govoriti o „dolгих“, „kratkih“, o „polovicah“ kratkega tona“, seveda so sprva mislili pri tem le na različno obliko not, pozneje so pa pozabili, da je koralni ritem prost, hoteli so mu obleči prisilni jopič menzure, vzeli so mu bogato obleko, in lepota koral in spoštovanje do teh potolčenih spevov je izginilo, ta nekdanj najkрасnejša izmed „hčera jeruzalemskih“ je hodila onečaščena in umazana v svoji bridkosti, dokler je ni dvignil drugi Gregor Veliki — Pij X. (Se nadaljuje.)

Študirajmo in gojimo tudi starejšo cerkveno glasbo!

I.

Morda se bo zdel ta poziv temu ali onemu modernemu cerkvenemu skladatelju malo čuden. Kaj neki treba dandanes segati nazaj po starih, ko imamo vendar pred seboj toliko novega in še tako lepega!?

Res — hvala Bogu — dandanes nismo v zadregi glede cerkvenoglasbenega materiala; ker kar na kupe se je nabralo v novejšem času raznih skladb, manjših in večjih, lažjih in težjih, preprostih in umetnih, in še vedno se komponira in izdaja. Pa kljub temu ne smemo pozabiti, da so tudi pred nami živeli glasbeni mojstri in kar se tiče cerkvene glasbe, — to lahko po pravici trdimo, — v marsičem večji nego mnogi današnji. Ne smemo pozabiti, da so tudi njihova dela dragocena in bolj nego katera druga primerna namenu, zavoljo katerega so bila napisana.

Če govorimo o starejših cerkvenih skladateljih, mislimo navadno v prvi vrsti na Palestrino (1524—1594). Čisto prav; saj on je in ostane „princeps musicae“, in vokalni — a capella slog, v katerem je on pisal, je dobil po njem ime „Palestrinov slog“. Toda ne samo Palestrina, ampak precej veliko število skladateljev njegove dobe, nekaj tudi že pred njim in nekoliko za njim je zlagalo v tem slogu.

Pred Palestrino sta najbolj slavna cerkvena skladatelja Josquin de Pres, največji kontrapunktik svojega časa (1440—1521) in njegov učence Isaak. V dobi Palestrinovi pa morata pred vsem biti omenjena Orlando Lasso (Roland Lass — „nemški Palestrina“) in španski duhovnik Vittoria, ki se v svojih skladbah, bodisi po globokosti in vzvišenosti misli, kakor tudi po čistosti in dovršenosti sloga, najbolj približujeta Palestrini. Veliki mojstri 16. stoletja so pa bili tudi naš kranjski rojak Gallus (Handl,

Petelin), Nizozemec Sweelink, imenovan „miraculum musicorum organistorum“, ki je uglasbil francoski tekst vseh 150 psalmov; nadalje Nemci: Eccard, Hasler, Senfel in Willaert; ter končno cela vrsta Lahov: Anerio, Asola, Agostini, Casciolini, Croce, Gabrieli (Andrea in Giovanni), Giovanelli, Marenzio, Nanini, Porta, Suriano, Ugolino, Viadana, Zarlino in še več drugih. V 17. deloma 18. stol. pridejo najbolj v poštev Allegri, Benevoli, Galuppi, Giacobbi, Leo, Lotti, Marcello in Pitoni. — Izvrstni skladatelji starejše dobe so bili tudi nekateri avstrijski cesarji, zlasti Ferdinand III., Leopold I. in Jožef I.

Cerkvene skladbe omenjenih starih mojstrov in še mnogo drugih, bolj ali manj darovitih in plodovitih, tvorijo ogromne zbirke. Klasično dovršene seveda niso vse, tudi ne vse enako cerkvenega duha prešinjene. A če vzamemo najboljše med njimi, pa tudi če jih samo splošno presojamo, ostanejo vendar vzor prave cerkvene figuralne glasbe. Zakaj? — o tem hočemo razmišljati pozneje. Najprej se ozrimo malo nazaj v zgodovino. Ta nam pove, da je pretila vokalnim skladbam Palestrinovega sloga že velika nevarnost. Šlo se je za njihovo življenje, za njihov trajni obstoj. (Se nadaljuje.)

Cerkvena glasba.

IV.

11. **I. Mitterer**, Cantus eucharistici, op. 127, za dva, tri in štiri moške glase, deloma z orglami, Coppenrath, Part. 1 K 90, vsak glas 30 vin.

Zbirka obsega 6 Tantum ergo, 2 O salutaris, 4 himne za sv. Telo, 1 O esca in Ave verum. Vse, kar se nahaja tu notri je pristno blago, kremenito delo, polno duhá in srčnosti. Nekatero točko se pravi dragulji cerkvene glasbe, zlasti „Ave verum“. — Cantus eucharistici se priporočajo semeniščem, srednjim šolam in vsem onim zborom, ki goje moško petje. Pisal sem že večkrat, naj se ne poje toliko v 4glasnem moškem zboru, ker je to poguba tenorov in basov, zlasti pri mladih ljudeh. Gotovo je Mitterer tega mnenja, ker lepo zлага tudi za dva glasova ali tri. Vsi cerkveni moški zbori naj si nabavijo to zbirko, ne bo jim žal.

12. **V. Goller**, Missa in hon. B. M. V. de Loretto, op. 25, Part. 2 K 88, vsak glas 24 vin. Coppenrath, Regensburg.

Maša, ki dosledno obdeluje najlepše motive v raznih glasovih; vendar je harmonija vedno sveža. Ni zadosti, da kdo dela tematično, marveč treba je, da iznajde **lepe** motive in jih umetno, neprisiljeno, naravno snuje in razpleta. Gollerjeva muza se mi zdi silno blaga, zategadelj iznajde toliko lepih motivov. Kako življenje je v tej maši! Vse se giblje, vse se trudi lepo poslaviti trojedinega Boga. Orgle nastopajo popolnoma samostojno, glasovi vsak v svojem obsegu, zdaj pojedini, zdaj združeni v unisono ali v krepko harmonično zvezo. Cela maša pa je enotno delo. Nемеec pravi: wie aus einem Guss. Maša je tedaj vredna največjega priporočila.

Izšla je pa ista maša tudi za tri ženske glasove in orgle kot op. 256, cena ista.

13. **I. Mitterer**, Missa solemnis in laudem SS. Salvatoris op. 98. Jubilejna maša za mešan zbor in orkester, Part. 6. K, orkester 6 K 96, vsak glas 60 vin. Coppenrath, Regensburg.

V naših krajih so večji mešani zbori, ki včasih izvajajo orkestralne maše. Tem velja priporočilo imenovane maše, s samimi orglami se maša itak ne da izvajati. O tej maši so mnenja različna. Nekateri, ki so sovražni vsem modernim težnjam, in bi najraje peli diatonično

skalo gori in doli, se ne ogrevajo zánjo. Drugi jo sicer hvalijo, a v harmoničnem in melodičnem pogledu se jim zdi vendarle premoderna. Vsi pa se vjemajo v tem, da je skladba eminentno praznična. In tako je. Maša je zložena za jubilej pričetkom 20. stoletja na čast božjemu Izveličarju in skladatelj je vpostavil vso svojo moč in znanost, da spodobno proslavi božjega Odrešenika, kakor nam kaže „Motto“ na prvi strani: *Quantum potes, tantum aude, quia major omni laude, nec laudare sufficit*. Temu geslu je ostal skladatelj zvest od prve do zadnje note. Zatorej je naša sodba: Cela maša je slavospev božjemu Odrešeniku, podan mu ob pričetku novega stoletja. S tega stališča je mašo presojati, in kdor jo je slišal, bo rad pritrdil, da se Mitterer kar nič ni pregrešil zoper dostojnost cerkve. Zastoj iščeš v maši sladkih, sentimentalnih melodij, vse je lepo, vse dostojno, dasi je maša živahna. Koncem glorijske se nahaja dvojna fuga, ki se pa izvrši nepričakovano hitro in v kateri se ne izgubi nobena beseda, vse je jasno, vse prozorno. *Contrapunctus floridus* se zreali v obeh hosana, sploh je cela maša krasno kontrapunktična in jako zanimivo je poslušati, kako glasovi in instrumenti idejo svoja pota, vendar vse soglaša čudovito lepó. Instrumentacija ni suplement maše, marveč maša je za orkester mišljena, je organično zvezana z njo. Seveda je treba za izvajanje krepkega zbora in dobrih godcev, zlasti pa večšega dirigenta. Kjér se najdejo skupaj vsi ti faktorji, bo vtis velikanski.

Nove orgle na Otlici.

Na Otlici — obmejni fari Kranjske in Goriške — so dobili 20. decembra 1904 nove orgle, katere je postavil g. Ig. Zupan.

Orgle imajo to dispozicijó:

1. Principal 8'	5. Mixtur (2—3)
2. Bordun 8'	6. Subbass 16'
3. Gamba 8'	7. Octavecoppel
4. Octav 4'	8. Pedalecoppel.

Zbiralniki: Piano, Mezzoforte, Forte, Tutti.

Mehanika deluje izvrstno. Igralnik je pripraven, tako da z omaro vred napravi lep vtis. Zbiralniki so na deščici nad pedalom.

Intonacija je prav dobra v principalu in bordunu; tudi Mixtura dá lep, bliščeč, a ne kričeč sjaj. Gamba ima preveč reznosti; s to gambo bo morda zadovoljen P. Hugolin!

Meh je izvrstno zgoščen, ima 2 zajemalca.

Mojstra se je posebno skazal g. Zupan, da je znal tesni prostor na koru tako izvrstno porabiti.

Cena toli dobrim orglam je samo 2260 K.

S tem izjavljamo podpisani, da so te orgle prav dobre, in da g. Zupan vedno bolj napreduje v svoji stroki. Zato lahko potrdimo, da je za nas Slovence najboljši orglarski mojster g. Ig. Zupan.

Na Otlici, dne 30. marca 1905.

Vinko Vodopivec, France Setničar, Anton Plesničar.

Dopisi.

Ljubljana, dné 25. marca 1905. — Naš cerkvenoglasbeni list je že mnogo bodril svoje čitatelje, naj bi zlasti zbirali poročila iz raznih krajev in jih pošiljali uredništvu. Namen dopisom je zlasti dvojen: bodrilo in kronika. Ako ne bi bilo takih dopisov, bi polagoma reforma cerkvene glasbe zaspala in ne bi bilo tistega plemenitega kosa, mej posamnimi zbori, ki toliko pripomore k temu, da se cerkvena glasba vedno bolj marljivo goji, vedno bolj dviga na tisto višino, na kateri jo hoče imeti estetični okus in cerkveni predpisi. Toda smelo

trdim in upam, g. urednik! da mi ne bodete ugovarjali,¹⁾ ako tudi jaz povdarjam, da bi „Cerkveni Glasbenik“ moral prinašati dopise iz vseh krajev po Slovenskem, kjer se je pri kaki cerkveni slovesnosti glasbeni del zvršil s posebno sijajnostjo. C. Gl. bodi nam cerkvenoglasbena kronika! Tudi v tem pogledu se ne godi tako, kakor bi bilo želeli. Mnogo jih je, ki iz neke puble ponižnosti ali pa napačne sramežljivosti ne marajo poročati. Ali tu se ne gre za vadbo v čednostih, tu se gre za razširjevanje cerkvenoglasbenega obzorja. Kakor se mora v javnosti bonum privatum dostikrat umakniti, ako bi bilo na potu javni dobrini, tako tudi tu: le na svetlo poročila o sijajnih uspehih na naših korih! Tudi zanamec naj zvedó, da so se pred njimi trudili. Ali taka kronika ne bode bodrila prihodnjih rodov, da bodo dali Bogu, kar je božjega?

Sedaj pa poročilo.

Večkrat se je že povdarjalo, da se v frančiškanski cerkvi izvajajo pri raznih cerkvenih slovesnostih skladbe, ki niso le velike glasbene vrednosti, ampak zahtevajo izbornih pevskih moči. O tem je tudi že naš list poročal. Ali to se je pa navadno — iz umevnega vzroka — izpustilo, kako se je predavalo. Treba, da tudi to enkrat omenimo. Že pred lanskim božičem sem se z večšim laikom razgovarjal o petju v frančiškanski cerkvi in kaj mi je povedal? Tako se ne poje daleč na okrog; tako cerkveno petje bo ljudi zopet privabilo v cerkev, da bodo molili. In to je pravi namen cerkvenega petja.

Prav zelo me je torej veselilo, da sem imel priliko, prisostvovati slovesni sv. maši v frančiškanski cerkvi na praznik Oznanjenja Marijinega. Ta dan se nekako najsijajneje praznuje v tej cerkvi. Sveto mašo je opravil ob obilni asistenci presv. g. knezoškof Anton Bonaventura. Da se je pelo vse po Ordinarium Missae, to samo mimogrede omenjam. Introitus in Communio koralno s spremljevanjem orgel, drugo pa vse instrumentalno. Ker ne poznam toliko glasbene literature, ne bom navajal posamnih kompozicij, samo to moram omeniti, da so pevci, orgle, instrumenti, da je ves kor storil več kakor svojo dolžnost. Vtisk je bil zares velikanski. Čul sem, da je Mittererjevo mašo in laudem ss. Salvatoris²⁾ izvajalo 26 pevcev in pevk. Koliko je bilo instrumentistov ne bi mogel uginiti. Dostikrat se je povdarjalo, da je treba pri instrumentalnih mašah paziti zlasti na to, da godba ne prešumi pevcev; vsaka beseda se mora dobro umevati. To pravilo se je natančno uvaževalo. In pa ta tehnika! Dinamična znamenja so se izražala, kakor da so vlita v posamezne glasove. Ne morem reči, kateri del maše mi je bolj ugajal; vsak ima kaj značilnega, kaj umetniškega, kaj vzvišenega. Tudi posamnih glasov ne bom hvalil: vsi so čisto intonirali, pazljivo peli in tako pripomogli do končnega sijajnega uspeha. Ali ker je stara prislovica: kakršen vođa, tak zbor, moramo odkrito pripoznati, da je č. g. P. Hugolin svoj zbor tehnično dvignil tako visoko, da se ne spominjamo boljših cerkvenih zborov v naši deželi. Vodil je s toliko lahkoto, da nobena točka ni niti za sekundo zakasnela, niti prehitela. Vse je šlo, kakor navito. In to je velika naloga zborovodja, pa tudi velika pohvala njegova.

Uverjen sem, da bode vsem navzočnikom ostal letošnji praznik Marijinega oznanjenja v trajnem spominu.

Cantor.

Štanga, 15. marca 1905. Gospod urednik! V Štangi še živimo pa tudi pojemo, večsah še prav čedno. Zapojejo pa tudi kake vesele — kakor ob svatovščini organista g. Pavla Kralja s pridno pevkinjo Rozalijo K. 27. febr. t. l.

Bil je domač koncert, pri katerem so bili navzoči trije organisti in kakih 10 pevcev in pevk, pa takih, ki imajo glas in tudi znajo.

Lani ob postu, ko je nas zapustil izvrstni organist F. Fras in odšel v Krško nismo mogli napredovati zaradi nesposobnih organistov. Držali pa smo, ker smo imeli izvežbane pevke in pevce. Hvala poprejšnjim organistom zlasti gg. Mihelčiču, Gerdinu in Frasu. Zdaj pa upamo, da bomo zopet napredovali. Organist je goreč in vnet. Imamo 2 pevca, 3 in 6 izvežbanih pevk, med katerimi ena sopranistinja, če je treba izvrstno poje tenor. Imamo pa tudi pevski kor šolarjev, ki so že tudi prav lepo peli v cerkvi. Tudi naše orgle (delo

¹⁾ Popolnoma Vaših misli, le večkrat se oglasite!

²⁾ Gl. oddelek „Cerkvena glasba“ današnjega lista št. 13.

Urednik.

K. Kriegla) vedno lepo in mogočno pojó. Zarad glasa ne želimo boljših. Kaj in kako se zdaj poje? Vse se izvaja pravilno, kakor zahteva liturgija.

Latinskih maš imamo v obilici, lahkih in težkih. V zadnjem času so peli tele maše: Hallerjevo št. 7, prekrasno Gruberjevo Jub. Messe, od Lipa S. Albone Preismesse, krasna. — P. Angelika: sv. Antona P., g. Jos. Lavtičarja obe — potem nekaj maš g. Ig. Hladnika. Pod g. Mihelčičem so peli mašo od Palestrine. Introit in Communio se poje vselej koralno. Gradualia rabimo g. A. Foersterjeva. Offertoria pa rabimo Treševe in iz drugih zbirk.

Slovenske cerkvene pesmi imamo vse. Rabimo kar je dobrega — Hvaležni smo za „Slava Bogu“ in „Slava Jezusu“ patroma Hugolinu in Angeliku. V Štangi, na Prežganjem in na Jančem imamo nove mlade organiste. Da bi le vsi trije gojili pravo cerkveno glasbo in cerkveno petje!

V to pomagaj sv. Cecilija!

7.

Razne reči.

— Presvetli gospod knez in škof Anton Bonaventura je imenoval č. g. P. Hugolina Sattnerja, takajšnjega frančiškanskega gvardijana in mestnožupnega upravitelja, konsistorialnim svetnikom. „Cerkveni Glasbenik“ se te odlike prav od srca veseli, ker je uverjen, da bode častiti gospod odlikovanec, ki si je doslej pridobil s svojim dolgotrajnim, neumornim delovanjem na polju cerkvene glasbe zares premmogih zaslug, poslej prav tako zvesto deloval za izboljšanje cerkvene glasbe v Slovencih. Zato radostno čestita: Na mnoga leta cum honore et labore!

— 22. Jan. t. l. je umrl Robert Eitner, eden izmed najbolj delavnih in požrtvovalnih glasbenih preiskovalcev. Med drugim je izdal bibliografijo glasbenih zbirk 16. in 17. stoletja, ki je velike važnosti za študij stare cerkvene glasbe.

— Orgle nove berlinske stolnice (protestantske seveda, o kateri pa trdijo da je preveč katoliška), imajo 113 registrov, 4 manuale in 2 pedala. Gonijo jih električni ventilatorji. Veljajo 100.000 mark.

— Tudi v Vatikanu so dobili v zadnjem času nove orgle. Izdelal jih je Dunajčan Fran Josip Swoboda. Perosi jih je preizkusil, in papež je ž njimi jako zadovoljen. Postavljene so v „Sala consistoriale“, na kraju, kjer mašuje papež ob sprejemih velikih romarskih množic.

— Meseca marca t. l. so peli na Dunaju Rossinijev „Stabat Mater“. Delo ni cerkveno, a kaže nam velik skladateljev talent. — Že mnogi skladatelji so obdelavali ta liturgični tekst. Zelo slavne kompozicije imamo od Palestrine, Pergolese-ja, Haydna, Dvořaka in drugih.

— C. kr. naučno ministerstvo na Dunaju je sklenilo prirediti izdajo narodnih pesmi vseh avstrijskih narodov. Pripravljalna dela so se že zapričela.

— Redemptorist Fr. Maksimilijan Schmaltzl, ki je ilustriral veliko Pustetovih liturgičnih knjig, je dobil naročilo naj pripravi ilustracije za vatikansko izdajo koralnih knjig. Nekatere ilustracije je že pokazal svetemu Očetu, kateri se je o njih pohvalno izrazil.

— Sveti Oče je imenoval častnim komornikom č. g. Frančiška Nekes-a, znanega cerkvenega skladatelja.

— Povodom mednarodnega gregorianskega kongresa, ki se bo vršil letos od 16. do 19. avgusta, poslal je sveti Oče Pij X. organizatorju tega kongresa Dr. Petru Wagnerju Breve, v katerem mu izraža svoje veselje nad tem podjetjem.

— Kako postanejo tenoristi dandanes slavni. — Caruso in Bonci, slavna italijanska operna peveca sta hkrati gostovala v Berlinu, ali med tem ko je imel Caruso velikanske uspehe, se je le malo slišalo o Bonci-ju, dasiravno ni Bonci v svoji domovini nič manj slaven nego Caruso. — Vzrok pa je bil ta; že davno pred prihodom Carusovim so se Berlinci naslajali ob njegovem krasnem petju, katerega so slišali iz — gramofonov; ni čuda

torej, da jih je Carnuso s svojim petjem očaral, ker si je že pred svojim prihodom pridobil njih simpatije.

— Vatikanska knjižnica je v zadnjem času dovolila, da smejo v njej interesenti študirati glasbene rokopise sikstinske kapele. V teh rokopisih se nahaja okrog 250 del od več nego 100 skladateljev iz 14.—18. stol.

— Zadnja Mozartova sorodnica, Jožefa baronica Berchthold zu Sonnenburg, je umrla v Solnogradu. Bila je vnukinja njegove sestre Marije Ane.

— Nov Perosi jev oratorij. Prvo izvajanje novega Perosi jevega oratorija „Dies irae“ je bil velik dogodek za Rim. Osem tisoč ljudi je izvajanju oratorija v cerkvi Santa Maria sopra Minerva prisostvovalo, med njimi mnogo kardinalov, diplomatični zbor, najvišji krogi rimskih plemenitašev, vsi prijatelji glasbe in tudi mnogi glasbeni kritiki iz cele Italije. Laška kritika hvali velikansko zmožnost in moč skladateljevo in trdi, da se Perosi v svojem najnovejšem delu vedno bolj približuje izrazovitosti in mogočnosti Wagnerjevega orkestra. V glavni baritonski vlogi je pevec Kasehmann pokazal svoje veliko muzikalno znanje. Perosi je osebno vodil oratorij, in dosegel velikanski uspeh.

— Dne 22. januarja t. l. izvajal se je v Gorici oratorij „Il Natale“, katerega je zložil August Seghizzi, organist goriške stolne cerkve. Oratorij je zložen za soli, zbor in orkester. Pevski zbor je štel krog 70 grl in sicer kakih 40 dečkov in kakih 30 moških glasov. Spremljeval je popolni vojaški orkester. Skladatelj je vodil svoje delo sam; občinstvo mu je prirajalo burne ovacije. Kritika hvali njegovo glasbo kot premišljeno in globoko, a pri tem preprosto in brez hlepenja po efektih.

— Smetanovi rokopisi. Profesor na praškem vsenčilišču dr. Ernest Kraus je našel na svojem znanstvenem potovanju po Švedlji v mestu Goeteborg nekaj dosedaj še nezanih Smetanovih rokopisov. V mestu Goeteborg je služboval Smetana več let kot kapelnik.

— Arcis Gandulphi Theatrum. Italijanski dramatik Gabriele d' Annunzio si je vedno želel na poseben način zidano gledališče. Ta želja se mu bode uresničila vsled radodarnosti treh bogatih Amerikank. To novo gledališče se bode imenovalo „Arcis Gandulphi Theatrum“. Prostor za gledalce bo zidan v podobi starega amfiteatra in bo zelo velik, (za 5000 gledalcev) imel bo več uhodov, ki se bodo imenovali po pesnikih Aeschilos, Seneca, Alfieri, Shakespeare in Goethe. Nad velikim vhodom na sredi pa bode najbrže ovekovečeno ime Gabriela d' Annunzio. Igrale se bodo le drame in tragedije, in sicer najprej d' Annunzijeva drama „Kralj Numa“. V tej drami so le tri osebe: Kralj Numa, nimfa Egerija in duhovnik Jupitrov. Nad fasado bodo stale besede: „Nuncio et Duce“, kar nekateri razlagajo z „d' Annunzio in Duce“ (slavna italijanska tragedka).

— Ruggiero Leoneavallo, komponist slavnoznanne opere „I pagliacci“ je po naročilu nemškega cesarja uglasbil novo opero „Der Roland von Berlin“, ki se je pred kratkim uprizarjala z velikanskim aparatom. Uspeh ni bil poseben. Kritiki očitajo operi pomankanje celokupnosti in notranje zveze, vendar pa nekatere partije zelo hvalijo.

— Čast komur čast. V Monakovem so eno najlepših ulic imenovali po nedavno umrlem skladatelju Rheinberger-ju Rheinbergerstrasse. Bil je eden najboljših nemških skladateljev, zlasti so krasne njegove sonate za orgle.

— Na razstavo v St. Louis je bil poklican iz Pariza Aleksander Guilmant, da je tam koncertiral na monumentalnih orglah, ki so največje na svetu. — A. Guilmant je profesor na pariškem konservatoriju.

Listnica uredništva prilog.

Rokopisi naj se pravilno frankirajo, ker ne bomo v prihodnje več sprejemali pisem od katerih je plačati poštno kazen. — G. L. Z. v št. J. Ne gre „takoj“, je že prepozno.

Današnjemu listu je pridejana 4. štev. prilog.

Odgovorni urednik lista dr. Andrej Karlin. — Odgovorni urednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.